Y Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes

Adroddiad Blynyddol i'r Cynulliad 2004-05

1. Cyflwyniad

1.1 Yn ôl Rheol Sefydlog 9.9 mae'n ofynnol i'r holl bwyllgorau pwnc gyflwyno adroddiad i'r Cynulliad ar y camau a gymerwyd ganddynt i gyflawni eu blaenraglenni gwaith. Mae'r adroddiad hwn yn cwmpasu'r cyfnod rhwng 1 Ebrill 2004 a 31 Mawrth 2005.

2. Aelodaeth

2.1 Yn ystod y flwyddyn bu'r canlynol yn aelodau o'r Pwyllgor:

Peter Black (Cadeirydd)	Irene James
Jane Davidson (Gweinidog)	Denise Idris-Jones
Christine Chapman (Dirprwy Weinidog) (#)	Janet Ryder
Jeff Cuthbert	Owen John Thomas
David Davies	Leighton Andrews (+)
Mark Isherwood	
(#) O fis Rhagfyr 2004	(+) Tan fis Rhagfyr 2004

3. Cyfarfodydd

3.1 Yn ystod cyfnod yr adroddiad, cyfarfu'r Pwyllgor yn ffurfiol 16 gwaith.

4. Cylch Gwaith a Chyfrifoldebau

4.1 Mae cylch gwaith y Pwyllgor yn seiliedig ar bortffolio'r Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes, sy'n cwmpasu bron i bob agwedd ar addysg a hyfforddiant; gweler Atodiad 1.

4.2 Rhestrir cyfrifoldebau'r pwyllgorau pwnc yn y Rheolau Sefydlog ac maent i'w gweld yn Atodiad 2.

5. Nodau ac Amcanion

5.1 Ar 18 Mehefin 2003, cymeradwywyd blaenraglen waith strategol y Pwyllgor a oedd yn amlinellu ei nodau a'i amcanion o fis Mai 2004 tan fis Rhagfyr 2005. Ei brif amcan oedd hyrwyddo ac annog camau hirdymor a pharhaus i wella ansawdd addysg yng Nghymru, gan ganolbwyntio ar estyn cyfleoedd addysg a dysgu gydol oes o ansawdd uchel i bawb yng Nghymru.

6. Datblygu ac Adolygu Polisi (Rheol Sefydlog 9.7)

6.1 Mae'r Pwyllgor wedi cynnal dau adolygiad polisi yn ystod cyfnod yr adroddiad hwn: anghenion addysgol arbennig a chludiant i'r ysgol. Yn ystod yr ymchwiliadau hyn, casglodd y Pwyllgor dystiolaeth gan nifer fawr o unigolion a sefydliadau. Bu Aelodau'r Pwyllgor yn ymweld ag ysgolion yn y Gogledd a'r De ac yn cyfarfod â rhieni, athrawon a llywodraethwyr i gasglu rhagor o dystiolaeth ar gyfer yr adolygiad o anghenion addysgol arbennig.

6.2 I'w helpu â'i adolygiad o anghenion addysgol arbennig, penododd y Pwyllgor grwp cyfeirio allanol. Ymhlith aelodau'r grwp yr oedd cynrychiolwyr sector addysg a hyfforddiant Cymru a oedd â diddordeb arbennig yn y maes neu a oedd yn arbenigo ynddo. Yn ystod cam cyntaf yr adolygiad, canolbwyntiodd y Pwyllgor ar nodi ac ymyrryd yn gynnar. Cyhoeddodd ei adroddiad ym mis Tachwedd 2004.

6.3 I'w gynorthwyo â'r adolygiad o gludiant i'r ysgol, penododd y Pwyllgor gynghorydd arbenigol, sef Alan Kreppel. Cyhoeddir yr adroddiad ar gludiant i'r ysgol ym mis Ebrill 2005.

6.4 Ym mis Chwefror 2005, cychwynnodd y Pwyllgor ar ail gam ei adolygiad o anghenion addysgol arbennig sy'n canolbwyntio ar y fframwaith asesu statudol. Mae'r Grwp Cyfeirio Allanol a sefydlwyd yn ystod cam cyntaf yr adolygiad yn dal i gynghori'r Pwyllgor.

6.5 Bydd y Pwyllgor yn cynnal ymgynghoriad ysgrifenedig a bydd hefyd yn treialu fforwm ar-lein rhyngweithiol yn ystod y gwanwyn a'r haf 2005. Mae'r Pwyllgor yn awyddus i glywed sylwadau plant a phobl ifanc ag anghenion addysgol arbennig, ynghyd â'u rhieni a'u gofalwyr. Mae'r Pwyllgor yn bwriadu rhoi adroddiad i'r Cynulliad ym mis Ionawr 2006.

7. Craffu ar Ddeddfwriaeth (Rheol Sefydlog 9.8)

7.1 Ym mhob cyfarfod, mae'r Pwyllgor yn cael rhestr o is-ddeddfwriaeth arfaethedig Llywodraeth Cynulliad Cymru. Gwahoddir yr Aelodau i ddewis deddfwriaeth oddi ar y rhestrau hynny i graffu arni fel Pwyllgor.

7.2 Bu'r Pwyllgor yn ystyried wyth darn o is-ddeddfwriaeth, yn unol â'r protocol y cytunwyd arno. Mae'r manylion i'w gweld yn Atodiad 3.

7.3 Cyfeiriwyd dau Fesur at y Pwyllgor ar ôl dadl mewn cyfarfod llawn ym mis Rhagfyr ar Araith y Frenhines i'r Senedd: y Mesur Drafft ar Gludiant i'r Ysgol a'r Mesur Addysg. Bu'n ystyried y naill ar 28 Ebrill 2004 a'r llall ar 19 Ionawr 2005.

8. Monitro a Chraffu (Rheol Sefydlog 9.7)

8.1 Mae'r Pwyllgor wedi craffu'n rheolaidd ar waith y Gweinidog o ran perfformiad Llywodraeth y Cynulliad, a hynny drwy drafod adroddiadau'r Gweinidog ym mhob cyfarfod.

8.2 Cynhaliodd y Pwyllgor sesiynau penodol i graffu ar waith Cyngor Cenedlaethol Cymru dros Addysg a Hyfforddiant (ELWa), a hynny ar 7 Gorffennaf, 22 Medi ac 1 Rhagfyr 2004. Bu'r Aelodau yn canolbwyntio ar y fframwaith cynllunio a chyllido arfaethedig ar gyfer addysg a hyfforddiant, ynghyd â'r camau i uno ELWa â Llywodraeth Cynulliad Cymru yn 2006.

8.3 Bu'r Pwyllgor yn ystyried yr adroddiad ar ail gam yr Adolygiad Pum Mlynedd o ACCAC yn ei gyfarfod ar 19 Mai 2004. Bu'r ymgynghorwyr a gynhaliodd yr adolygiad, sef Open Direction Ltd, yn ateb cwestiynau'r Pwyllgor.

8.4 Ar 27 Ionawr 2005, bu'r Comisiynydd Plant i gyfarfod ar y cyd rhwng y Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes, y Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cyhoeddus, y Pwyllgor Cyfle Cyfartal a'r Pwyllgor Cyfiawnder Cymdeithasol ac Adfywio i drafod ei Adroddiad Blynyddol ar gyfer 2003-04.

8.5 Ar 9 Mawrth 2005, bu Prif Arolygydd Ei Mawrhydi dros Addysg a Hyfforddiant yng Nghymru yn cyflwyno i'r Pwyllgor brif bwyntiau ei Hadroddiad Blynyddol ar gyfer 2003-04.

8.6 Yn ystod y cyfnod o dan sylw, bu grwpiau rapporteur y Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes yn ymweld â'r sefydliadau addysg a hyfforddiant a ganlyn: Estyn (yr arolygiaeth dros addysg a hyfforddiant yng Nghymru), Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru, Gyrfa Cymru, Cyngor Cenedlaethol Cymru dros Addysg a Hyfforddiant (ELWa) a Chyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru. Buont yn trafod perfformiad y sefydliadau hynny o ran bodloni'r amcanion a bennwyd gan Lywodraeth Cynulliad Cymru. Bu'r grwpiau yn adrodd yn ôl wrth y Pwyllgor. Bwriedir ymweld ag ACCAC (y corff sy'n ymwneud â'r cwricwlwm a chymwysterau yng Nghymru) ym mis Mehefin 2005.

9. Penodiadau (Rheol Sefydlog 9.8)

9.1 Peter Black (Cadeirydd) a Jeff Cuthbert, ynghyd â'r Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes, a enwebwyd gan y Pwyllgor i ymdrin â phenodiadau cyhoeddus. Yn ystod cyfnod yr adroddiad, ymgynghorwyd â'r cynrychiolwyr ynghylch wyth penodiad.

10. Cyllideb y Cynulliad (Rheol Sefydlog 9.8)

10.1 Bu'r Pwyllgor yn ystyried cyllideb ddrafft Llywodraeth y Cynulliad ar gyfer 2005-06 a rhoddodd sylwadau arni. Yn Atodiad 4, ceir copi o lythyr y Cadeirydd,

dyddiedig 16 Tachwedd 2004, yn amlinellu blaenoriaethau'r Pwyllgor ar gyfer y gyllideb.

11. Materion Trawsbynciol

11.1 Estynnodd y Pwyllgor wahoddiad i David Melding, Cadeirydd y Pwyllgor Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, ddod i bob cyfarfod i glywed tystiolaeth ar gyfer yr adolygiad o anghenion addysgol arbennig ac i lunio adroddiad y Pwyllgor.

11.2 Yn ei gyfarfod ar 19 Mai 2004, bu'r Pwyllgor yn ystyried y camau a gymerwyd i roi ar waith gynllun gweithredu datblygu cynaliadwy Llywodraeth y Cynulliad.

11.3 Bu Aelodau'r Pwyllgor yn cymryd rhan mewn cydgyfarfod pwyllgor i ystyried Adroddiad Blynyddol y Comisiynydd Plant; gweler paragraff 8.4.

12. Y Cynlluniau Statudol

12.1 Yn ei waith, mae'r Pwyllgor wedi cymryd i ystyriaeth gynlluniau statudol y Cynulliad ar gyfer y berthynas rhyngddo a'r awdurdodau lleol a'r sector gwirfoddol, ynghyd â'r cynllun datblygu cynaliadwy.

13. Y Rhaglen ar gyfer y Dyfodol

13.1 Amlinellir blaenoriaethau'r Pwyllgor ar gyfer 2005-06 yn ei flaenraglen waith strategol a gymeradwywyd ar 20 Ebrill 2005. Yn eu plith y mae:

- Craffu ar waith y Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes;
- Adolygiad Polisi - Anghenion Addysgol Arbennig (Rhan 2): Y Fframwaith Asesu Statudol;
- Adolygiad Polisi - Anghenion Addysgol Arbennig (Rhan 3): Pontio;
- Ystyried cyllideb ddrafft Llywodraeth y Cynulliad;
- Craffu ar is-ddeddfwriaeth a deddfwriaeth sylfaenol;
- Craffu ar sefydliadau addysg a hyfforddiant perthnasol, gan gynnwys cynnal rhagor o ymweliadau rapporteur.

Peter Black AC
Cadeirydd

Atodiad 1

Portffolio'r Pwyllgor

Yn unol ag adran 57(4) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 1998, mae portffolio'r Pwyllgor yn cyfateb i bortffolio Gweinidog y Cynulliad:

- Addysg feithrin a'r blynyddoedd cynnar yng Nghymru;
- Safonau addysg mewn ysgolion yng Nghymru, gan gynnwys gweithgareddau Estyn;
- Trefniadaeth ysgolion yng Nghymru, gan gynnwys cymeradwyo uno a chau ysgolion;
- Goruchwylio'r awdurdodau addysg lleol yng Nghymru;
- Y Cwricwlwm Cenedlaethol yng Nghymru;
- Unrhyw faterion sy'n ymwneud â disgyblion ag anghenion addysg arbennig;
- Holl weithgareddau Awdurdod Cymwysterau, Cwricwlwm ac Asesu Cymru a materion sy'n ymwneud â chymwysterau academaidd yn gyffredinol;
- Ariannu ysgolion sefydledig (ysgolion a gynhelir â grant gynt) yng Nghymru;
- Safonau addysgu yng Nghymru, gan gynnwys Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru;
- Arfarnu athrawon yng Nghymru, ond **nid** tâl ac amodau athrawon (nid yw tâl athrawon ac ati wedi ei ddatganoli);
- Polisïau addysg bellach ac addysg uwch yng Nghymru;
- Holl weithgareddau Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru a Chyngor Cenedlaethol Cymru dros Addysg a Hyfforddiant;
- Pwerau sy'n ymwneud â ffioedd dysgu a chymorth i fyfyrwyr a roddwyd i'r Cynulliad Cenedlaethol yn Neddf Addysg Uwch 2004;
- Polisi gyrfaoedd, gan gynnwys holl weithgareddau cwmnïau'r Gwasanaeth Gyrfaoedd;
- Gwasanaethau ieuenctid a materion ieuenctid yn gyffredinol;
- Darparu a chefnogi hyfforddiant seiliedig ar waith a hyfforddiant galwedigaethol arall yng Nghymru;
- Arolygu darparwyr hyfforddiant a chwmnïau'r gwasanaeth gyrfaoedd;
- Darparu rhaglenni cyflogaeth o ochr y cyflenwyr, gan gynnwys y Fargen Newydd, ond **heb gynnwys** rhaglenni eraill a ddarperir gan y Gwasanaeth Cyflogaeth (nad yw wedi ei ddatganoli).

Atodiad 2

Cyfrifoldebau'r Pwyllgor

Mae'r Pwyllgor Addysg a Dysgu Gydol Oes yn un o saith pwyllgor pwnc. Mae cyfrifoldebau'r pwyllgorau pwnc wedi eu nodi yn Rheolau Sefydlog y Cynulliad Cenedlaethol:

9.7. Bydd pob pwyllgor pwnc yn

i. cyfrannu at ddatblygu polisïau'r Cynulliad o fewn y meysydd y mae'r Gweinidog perthnasol yn atebol i'r Cynulliad amdanynt;
ii. cadw llygad ar y gwariant a'r weinyddiaeth sy'n gysylltiedig â'u gweithredu;
iii. cadw llygad ar waith cyflawni'r swyddogaethau cyhoeddus yn y meysydd hynny gan gyrff cyhoeddus, gwirfoddol a phreifat.

O fewn y meysydd perthnasol, bydd pob pwyllgor pwnc hefyd yn

i. cynghori ar ddeddfwriaeth arfaethedig a fydd yn effeithio ar Gymru, gan gynnwys cyflawni ei swyddogaethau o dan Reol Sefydlog 22 (sef Rheol Sefydlog 24 erbyn hyn);
ii. rhoi cyngor i Gabinet y Cynulliad ar faterion sy'n ymwneud â dyrannu cyllideb y Cynulliad yn unol â Rheol Sefydlog 19 (sef Rheol Sefydlog 21 erbyn hyn);
iii. cyflawni ei swyddogaethau o dan Reol Sefydlog 21 (cwynion) (sef Rheol Sefydlog 23 erbyn hyn);
iv. cyflawni unrhyw swyddogaethau a neilltuir iddo o dan y Cod Ymarfer ar Weithdrefn Penodiadau Cyhoeddus a wneir gan y Cynulliad o dan Reol Sefydlog 20 (sef Rheol Sefydlog 22 erbyn hyn);
v. ystyried materion y bydd y Cynulliad yn eu cyfeirio ato o fewn ei feysydd."

O dan Reol Sefydlog 9.9, rhaid bod gan bwyllgorau pwnc raglen waith dreigl sy'n cwmpasu cyfnodau o 12 mis o leiaf.

Atodiad 3

Yr Is-ddeddfwriaeth a gafodd ei hystyried yn ystod cyfnod yr adroddiad:

ELL-07-05 Rheoliadau Addysg (Cymwysterau a Chofrestru Prifathrawon) (Cymru) 2005

ELL-13-04 Rheoliadau Addysg (Cymwysterau Athrawon Ysgol) (Cymru) 2004;

ELL-14-04 Rheoliadau Addysg (Gwaith Penodedig a Chofrestru) (Cymru) 2004;

ELL-15-04 Rheoliadau Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (Swyddogaethau) (Diwygio) 2004;

ELL-16-04 Rheoliadau Athrawon Ysgol (Diwygiadau Canlyniadol) 2004;

ELL-29-04 Rheoliadau Addysg (Trefniadau Apelau Derbyn) (Cymru) 2005;

ELL-37-04 Rheoliadau Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (Swyddogaethau) (Diwygio) (Rhif 2) 2004;

ELL-38-04 Gorchymyn Cyngor Addysgu Cyffredinol Cymru (Swyddogaethau Ychwanegol) (Diwygio) (Cymru) 2004.

Y PWYLLGOR ADDYSG A DYSGU GYDOL OES

EDUCATION AND LIFELONG LEARNING COMMITTEE

Cynulliad Cenedlaethol Cymru
National Assembly for Wales

Jane Davidson AC
Y Gweinidog dros Addysg a Dysgu Gydol Oes
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

Bae Caerdydd / Cardiff Bay
Caerdydd / Cardiff CF99 1NQ99 1

Eich cyf / Your ref:
Ein cyf / Our ref:

16 Tachwedd 2004

Annwyl Weinidog

CYLCH CYNLLUNIO'R GYLLIDEB 2004

Diolch yn fawr am eich cyflwyniad i'r Pwyllgor ar y gyllideb ddrafft yr wythnos diwethaf. Roedd y Pwyllgor yn falch o nodi eich bod wedi cymryd i ystyriaeth ei brif flaenoriaethau, fel ag y'u nodwyd yn fy llythyr ar 2 Mehefin. Roedd y wybodaeth a roddwyd yn Atodiad 4 i'ch papur, ynghylch Asesiadau sy'n Seiliedig ar Ddangosyddion o wariant yr Awdurdodau Lleol ar addysg, o gymorth mawr.

Ar ran y Pwyllgor, byddwn yn ddiolchgar pe baech yn mynd i'r afael â'r materion a ganlyn:

Addysg Bellach

- Mae'r Pwyllgor am gael eglurhad pellach o lefelau'r cyllid refeniw ar gyfer y sector addysg bellach yn y dyfodol, a hynny ar ben yr arian a neilltuwyd i gysoni tâl ac amodau darlithwyr coleg ac athrawon chweched dosbarth;
- Mae'r Pwyllgor yn credu bod arian i ehangu mynediad yn arbennig o bwysig;
- Mae'r Pwyllgor yn nodi nad yw'r cyllid arfaethedig ar gyfer ELWa ond yn codi tua 2% rhwng 2007/08 a 2006/07 - mae hyn yn awgrymu cwtogiad mewn gwirionedd;

- Mae'r Pwyllgor yn nodi cynnydd sylweddol o ran y cyllid ar gyfer 'Dysgu 14-19 yng Nghymru' yn 2007/08 o'i gymharu â lefelau cymharol fach ar gyfer y ddwy flynedd gyntaf. Byddai'n croesawu eglurhad o'r rhesymau dros y dyraniad hwn.

Addysg Uwch

- Mae'r Pwyllgor yn credu ei bod yn bwysig iawn sicrhau cyllid digonol ar gyfer cymorth i fyfyrwyr ac mae'n edrych ymlaen at drafod canfyddiadau cychwynnol yr adroddiad sy'n cael ei baratoi gan yr Athro Teresa Rees a'i gweithgor;
- Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r cyllid arfaethedig ar gyfer ailgyflunio'r sector addysg uwch, yn unol â strategaeth 'Ymgeisio yn Uwch', ac mae am gael adroddiadau rheolaidd ar hynt y gwaith;
- Mae'r Pwyllgor am wybod beth fydd cost debygol cefnogi sefydliadau addysg uwch yn 2006/07, o gofio ymrwymiad Llywodraeth y Cynulliad i beidio â chyflwyno ffioedd amrywiadwy yn ystod cyfnod y Cynulliad hwn. Deallaf y bydd y gost ychwanegol hon yn cael ei thalu o'r cronfeydd wrth gefn.

Ysgolion

- Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r buddsoddiad i wella cyflwr adeiladau ysgol; tua £139 miliwn y flwyddyn o 2005/06. Byddai o gymorth pe baech yn egluro faint o gyllid cyfalaf a gaiff ei ddarparu'n uniongyrchol gan Lywodraeth y Cynulliad at y diben hwn a faint a gaiff ei ddarparu gan y sector preifat drwy brosiectau Menter Cyllid Preifat;
- Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r cyllid arfaethedig i roi'r Cytundeb Llwyth Gwaith ar waith ac mae am gael adroddiadau rheolaidd ar hynt y gwaith.

Iaith Pawb

- Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r cyllid ar gyfer strategaeth Iaith Pawb, yn enwedig y cyllid i helpu athrawon i wella eu sgiliau Cymraeg drwy gyfnodau sabathol, ac mae am gael adroddiadau rheolaidd ar hynt y gwaith.

Anghenion Addysgol Arbennig

- Mae'r Pwyllgor yn croesawu'r cyllid gwerth £3 miliwn dros y tair blynedd nesaf i ddatblygu trefniadau comisiynu ar y cyd a chronni cyllidebau ar gyfer cyrff iechyd ac addysg, a hynny er mwyn darparu gwasanaethau lleferydd ac iaith;
- Bydd y Pwyllgor yn lansio'r adroddiad ar gam cyntaf ei adolygiad o AAA yn ddiweddarach y mis hwn. Pan fyddwch yn ymateb maes o law, rwy'n mawr obeithio y byddwch yn neilltuo arian ychwanegol ar gyfer AAA er mwyn helpu i roi argymhellion y Pwyllgor ar waith.

Yn gywir

Peter Black AC
Cadeirydd y Pwyllgor

Copi at Sue Essex AC, y Gweinidog dros Gyllid, Llywodraeth Leol a Gwasanaethau Cyhoeddus